

A stylized, high-contrast illustration of two young people from behind, engaged in conversation. The person on the left has dark, curly hair and is wearing a dark jacket. The person on the right is wearing a green baseball cap and a dark jacket. The background is a mix of muted green and blue tones.

Jongeren doen mee... ... ook de moeilijk bereikbare

Een handreiking over jeugdparticipatie voor jongeren- en meidenwerkers

Jongeren doen mee... ... ook de moeilijk bereikbare

Een handreiking over jeugdparticipatie voor jongeren- en meidenwerkers

Een woord vooraf

De deelname van kinderen en jongeren aan maatschappelijke activiteiten moet al op jonge leeftijd worden gestimuleerd. Hierdoor is de kans groter dat ze later, als volwassene, volwaardig meedraaien in de samenleving.

Aldus het programma 'Alle kansen voor alle kinderen' (2007) van minister Rouvoet voor Jeugd en Gezin. FORUM onderschrijft dit streven volledig. Waarbij we aantekenen dat participatie niet alleen *rechtstreeks* voor jongeren van belang is, maar ook via een omweg. Contact en betrokkenheid met jongeren geven instellingen en gemeenten namelijk beter inzicht in wat hen bezig houdt – en dit is een voorwaarde om activiteiten en beleid hierop goed te laten aansluiten. Bovendien is dat inzicht noodzakelijk om problemen tijdig te signaleren en aan te pakken, wat overigens ook niet zonder deelname van die jongeren zelf kan. De diversiteit onder jongeren en jeugdsubculturen is in de afgelopen decennia sterk toegenomen. Dit biedt jongeren, méér dan vroeger, mogelijkheden om een eigen identiteit te creëren en zich te ontwikkelen tot zelfbewuste burgers. Die toegenomen diversiteit brengt echter ook met zich mee dat niet álle jongeren zo eenvoudig (bijvoorbeeld via een jongerenraad of school) te benaderen en erbij te betrekken zijn. En dat moeilijkheden of onderlinge spanningen niet automatisch zo simpel en tijdig gesignaleerd worden. Verschillende (groepen) jongeren zijn moeilijker te bereiken dan andere, en lopen het risico dat zij geïsoleerd raken. Vervreemding en veel te late signalering van problemen kunnen dan het gevolg zijn.

Moeilijker bereikbaar?

Vele instellingen en gemeenten streven jongerenparticipatie na, maar worstelen vaak nog met het 'hoe en wat'. Eind 2006 publiceerde FORUM de brochure *Participatie – Jongeren doen mee*, waarin we een aantal praktijkvoorbeelden en praktische tips presenteerden. In de vervolgvitgave die nu voor u ligt, gaan we specifiek in op de vraag: hoe realiseer je participatie met jongeren die, om welke redenen dan ook, moeilijker te bereiken zijn? Let wel: die moeilijke bereikbaarheid is altijd een subjectieve inschatting. Het kan met de jongeren zelf te maken hebben, maar net zo goed met de positie en kwaliteit van wie hun participatie nastreeft!

In deze nieuwe brochure presenteren we wederom een aantal voorbeeldprojecten, die zich in de praktijk als *good practice* hebben bewezen. Natuurlijk zijn ook hier de meer algemene tips van belang. Zoals: stel jezelf vooraf de vraag om wie het gaat en waarom participatie gewenst is. En: formuleer concrete doelen en wees duidelijk over wat kan en wat níet kan. In deze publicatie gaan we echter nog een stap verder – ook wat tips en aanbevelingen betreft. Het jongerenwerk speelt een belangrijke rol in de realisatie van jongerenparticipatie – en misschien nog wel méér als het gaat om de participatie van moeilijker bereikbare jongeren. Daarom schenken we hier ook uitgebreid aandacht aan de voorwaarden en eisen die aan het jongerenwerk gesteld worden om tot succesvolle participatie te komen.

Jongens én meiden

Jongeren zijn jongens en meiden – dus ook onder moeilijk bereikbare jongeren kom je beide seksen tegen. Jongens zijn nogal eens in de openbare ruimte aan te treffen, wat directe toenadering mogelijk maakt. Maar bij meiden ligt dit soms moeilijker –

bijvoorbeeld als ze zich veel minder in het publieke domein bewegen. Om contact te maken met deze moeilijk bereikbare meiden, en hun participatie te bevorderen, heb je specifieke handelwijzen nodig. Daarom is er in deze publicatie speciale aandacht voor mogelijkheden om ook erbij te betrekken. En ook hiervan treft u enige praktijkvoorbeelden aan.

Inzicht in wat er leeft onder jongeren, is essentieel voor een goed jeugd- en jongerenbeleid. Want het succes van veel activiteiten hangt nauw samen met de mate waarin de doelgroep eraan meedoet. Maar: hoe krijg je inzicht in jongeren met wie het juist moeilijk contact leggen is? Wij hopen dat de voorbeelden en handvatten in deze publicatie u een flink eind op weg helpen. Actieve participatie door jongeren maakt het werk niet alleen effectiever, maar ook interessanter en rijker. En zéker als het gaat om jongeren die op het eerste gezicht misschien moeilijk bereikbaar leken. Veel succes!

Rob Witte

Programmamanager

Jeugd en Veiligheid FORUM

Inhoud

1 Jongerenparticipatie – wat en waarom?	6
- Wat verstaan we eronder?	6
- Het waarom van jeugdparticipatie	6
- Waarom zeker ook voor meiden?	7
- Betrekken van jongeren – een leerproces	7
2 Moeilijk bereikbaar... wie zijn dat, en zijn ze het wel?	8
- Om welke groepen gaat het?	8
- Te veel op het aanbod gericht	8
- Hoe de knelpunten op te lossen?	9
3 Good practice – toegang tot moeilijk bereikbare jongeren	11
- Meet en Greet (Zwolle)	11
- De zoete inval (Geldermalsen)	14
- Streetwise (Duiven)	17
- Ariadne (Groningen)	20
- Wereldmeiden (Hoorn)	23
- Girls-exclusive (Almere)	26
4 Jongerenwerk – van oude stijl naar nieuwe stijl	29
- Spanning tussen eisen en competenties	29
- Moeilijk bereikbaar: van drie kanten	29
- De doelgroep in kaart: een marketingbenadering	30
- Jongerenwerk: oude stijl vs. nieuwe stijl	30
- Vacatures: van grofmazig tot verfijnd	31
- Van afwachtend naar <i>outreached</i>	32
- Een meidenwerker: bijzondere vereisten	33
- Interculturele competenties	33
5 Tot slot – tips voor jongerenwerkers	36
- Jongerenwerk in het algemeen	36
- Meidenwerk in het bijzonder	37

1 Jongerenparticipatie – wat en waarom?

Wat verstaan we eronder?

Jongerenparticipatie is een verzamelwoord voor alle situaties waarin jongeren actief betrokken raken bij de maatschappij om hen heen. Bijvoorbeeld: doordat ze inspraak krijgen bij politieke besluitvorming, of wanneer een buurthuis jongeren betreft bij de uitvoering van activiteiten. Situaties waarin jongeren *passief* deelnemen aan de maatschappij (als leerling, of als lid van een sportvereniging) vallen níet onder onze opvatting van jongerenparticipatie.

In de literatuur komen twee vormen van jeugdparticipatie prominent naar voren: 1) betrokkenheid bij politieke organisaties en initiatieven zoals jeugdraden en jeugdpanels, en 2) actieve betrokkenheid bij voorzieningen in de directe omgeving van kinderen en jongeren (Zeijl, 2003). Meestal komt het neer op een onderscheid tussen politieke en maatschappelijke participatie. Bij politieke participatie gaat het erom jongeren te betrekken bij het jeugdbeleid van de lokale en landelijke overheden, terwijl maatschappelijke participatie zich vooral richt op de eigen inbreng van jongeren bij voorzieningen in hun directe leefomgeving (De Savornin Lohman, 1998).

Het waarom van jeugdparticipatie

Er zijn goede argumenten om jongeren maatschappelijk en politiek te betrekken. Zo staat in het VN-verdrag voor de Rechten van het Kind uit 1990 jeugdparticipatie expliciet als een recht omschreven. Veel overheden hebben dit sindsdien overgenomen in hun beleid, ook de Nederlandse. Een citaat uit het programma van het ministerie van Jeugd en Gezin: 'De deelname van kinderen en jongeren aan maatschappelijke activiteiten moet al op jonge leeftijd worden gestimuleerd. Hierdoor is de kans groter dat ze later, als volwassene, volwaardig meedraaien in de samenleving.'

Naast argumenten zijn er ook goede *redenen* om jeugdparticipatie alle ruimte te geven. Een hele belangrijke: door jongeren bij activiteiten en besluitvorming te betrekken, groeit het inzicht in deze (soms complexe) doelgroep. Daardoor zijn overheid en instellingen beter in staat op de behoeften van jongeren in te gaan en het jeugdbeleid te verbeteren. Participatie is dé manier om tot een vraaggerichte aanpak voor jongeren te komen.

10 redenen voor jongerenparticipatie

- 1 Jongeren hebben recht op participatie
- 2 Ze maken (te) weinig gebruik van bestaande mogelijkheden
- 3 Jongeren leren allerlei nieuwe vaardigheden
- 4 Ze passen hun kennis en ervaringen toe in de praktijk
- 5 Jongerenparticipatie verbetert de beeldvorming over jongeren
- 6 Het stimuleert vraaggericht denken en werken
- 7 Beleid en activiteiten komen beter tegemoet aan de behoeften van jongeren
- 8 Jongerenparticipatie sluit aan bij interactieve beleidsvorming
- 9 Het wederzijdse inzicht en begrip tussen jongeren en samenleving neemt toe
- 10 Jongerenparticipatie draagt bij aan welzijn en leefbaarheid

Waarom zéker ook voor meiden?

Wereldwijd zijn er in 1995 afspraken gemaakt in het Beijing Platform of Action, over gelijke kansen en toegang tot macht voor meisjes en vrouwen. Het doel: weerbaarheid, zelfstandigheid en zeggenschap van meiden en vrouwen in een versneld tempo realiseren. Eerder al heeft Nederland het 'Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen' geratificeerd. Dit verdrag is ook bindend voor de gemeenten.

Toch is jongerenwerk in het algemeen nog steeds vooral: *jongenswerk*. Vaker dan meiden zorgen jongens voor overlast, waardoor hun problematiek al gauw de norm is voor beleid. Dit betekent ook dat *financiële* middelen voor jongeren vaak ten goede komen aan (probleem-) jongens, en niet aan de meiden. Problemen van meiden op het gebied van seksualiteit, identiteit, mishandeling, zelfdoding en verslaving blijven vaak onzichtbaar, waardoor er geen aandacht is voor een groep die 'stilletjes' om aandacht schreeuwt.

Specifiek meidenwerk kan hun creativiteit en participatie stimuleren en biedt de meiden een eigen plek waar ze zichzelf kunnen zijn – zonder jongens erbij die vaak overheersen en bij gemengde activiteiten de sfeer bepalen. Onder leiding van een meidenwerkster kunnen ze vertrouwelijk met elkaar praten, bijvoorbeeld over allerlei (nieuwe) ervaringen en gevoelens praten die met de puberteit te maken hebben. Meiden krijgen zo beter de kans voor zichzelf op te komen, een eigen mening te vormen en eigen keuzes te maken.

Ook een goed activiteitsaanbod, aansluitend bij wat de meiden leuk en boeiend vinden, is van belang. Het zorgt voor binding, geeft impulsen aan individuele interesses en vaardigheden, en het kan voorkómen dat zij afglijden naar een ondergeschikte positie. Allochtone meiden worden van huis uit weinig of niet gestimuleerd hun talenten te ontwikkelen – veel is gericht op de zorgtaak van vrouwen. Onder begeleiding van een meidenwerker en samen met leeftijdgenoten krijgen zij de kans hun zelfvertrouwen en prestaties te versterken.

Betrekken van jongeren – een leerproces

Jongeren kun je in grote lijnen op drie manieren bij maatschappij en politiek betrekken.

Vereenvoudigd en in doelstellingen geformuleerd, luidt dat als volgt:

- 1 Jongeren worden geïnformeerd
- 2 Jongeren geven hun mening
- 3 Jongeren beslissen (mee)

Op basis van deze drie doelen kunnen organisaties hun ambities bepalen: hoe ver wil je en kun je gaan met jongeren? De doelen sluiten elkaar niet uit, maar bouwen op elkaar voort. Immers, voordat jongeren hun mening kunnen geven, moeten zij eerst informatie krijgen. En voordat je als organisatie jongeren beslissingsbevoegdheid geeft, moet je goed zicht hebben op hun wensen en behoeften.

Jongerenparticipatie is voor organisaties een leerproces. Het is zaak om via doel 1 en 2 eerst ervaring en contacten met jongeren op te bouwen. Pas daarna komt doel 3 in beeld, en kun je jongeren met succes laten (mee)beslissen. Waarschijnlijk is ook binnen de eigen organisatie een omslag nodig, voordat iedereen bereid is om naar jongeren te luisteren en hun bevoegdheden te geven. Tot slot: jongeren kunnen op verschillende manieren invloed uitoefenen op (lokale) politieke beslissingen – door zelf subsidies aan te vragen, door te lobbyen of door mee te praten over beleidsnota's.

2 Moeilijk bereikbaar... wie zijn dat, en zijn ze het wel?

Om welke groepen gaat het?

Onder 'moeilijk bereikbaar' verstaan we jongeren met meervoudige problemen, die in een neerwaartse spiraal terechtgekomen zijn en niet bereikt worden door de (traditionele) instellingen voor zorg en welzijn. Ging het 25 jaar geleden nog voornamelijk over jongeren uit sociaal lagere klassen, anno 2008 loopt het spectrum van diverse allochtone groepen (waarmee het jongerenwerk vaak weinig affiniteit heeft) via dakloze jongeren met schulden en verslavingsproblemen tot tienermoeders en rechts-extremistische clubjes. Doorgaans weten instellingen het moeilijkst die jongeren te bereiken die een grote afstand ervaren naar de hulpverlening, en niet in staat of gemotiveerd lijken om hun problemen aan te pakken.

Ook bij 'moeilijk bereikbare (risico)meiden' in het bijzonder is de verscheidenheid groot. Over het algemeen gaat het om meiden in de leeftijdscategorie van 12 tot 23 jaar. Zij kunnen in verschillende sociale situaties verkeren: tienermoeder, slachtoffer van een loverboy (of zélf een 'lovergirl'), seksueel misbruikt, slachtoffer van huiselijk geweld, sociaal geïsoleerd, vroegtijdig de school verlaten en zonder werk of inkomen. Daarnaast kan het zijn dat meiden te maken hebben met een combinatie van verschillende problemen, zoals: sociaal isolement en sociaal-economische achterstand.

Een bijzondere plaats neemt de groep opgroeiende allochtone meiden in. Zij worstelen met verschillende loyaliteiten: naar de eigen familie, naar de gemeenschap waartoe zij behoren en naar de veel opener (maar ook minder geborgen) positie van vrouwen in de Nederlandse samenleving. Hun succes dragen ze nu en in de toekomst over op hun kinderen – maar óók hun falen.

Te veel op het aanbod gericht

Zijn zogenaamde moeilijk te bereiken groepen ook écht moeilijk bereikbaar? Of zijn de instellingen en professionals niet toegankelijk voor jongeren (en gezinnen) met meervoudige problemen? Er gaan steeds meer stemmen op om de oorzaak niet alleen bij de doelgroep te zoeken, maar ook bij de aanbodkant: het beleid en de instellingen. Bakker e.a. (1997) constateren dat de huidige methodieken in het werken met 'moeilijke groepen' tekortschieten. En in de Jeugd rapportage 1997 wordt vastgesteld dat, ondanks alle beleidsinspanningen, jeugdigen en gezinnen 'overblijven' die extra zorg of begeleiding nodig hebben, maar onvoldoende baat hebben bij de huidige voorzieningen. Zorg en Welzijn beschikken, net als hun doelgroep, over te weinig hulpbronnen om mensen met multi-problematiek te ondersteunen. Enige van de knelpunten die zich voordoen:

- Vraag en aanbod sluiten niet op elkaar aan
- Het aanbod is vaak gericht op *enke*voudige problematiek
- Instellingen kennen onvoldoende samenwerking en onderlinge afstemming
- Cliënten voelen zich niet serieus genomen

De laatste jaren wordt vaak gepleit voor een meer vraaggerichte benadering¹. Die blijkt echter niet eenvoudig in praktijk te brengen. Vraaggericht werken verschilt wezenlijk van de gangbare benadering in de zorg- en welzijnssector, wat lang niet altijd erkend wordt. Instellingen vatten dat 'vraaggerichte' vaak erg smal en nogal letterlijk op. Het wordt dan ingevuld als 'luisteren naar de verhalen van ouders en jongeren en hierbij aansluiten'. Dit is misschien wel essentieel, maar niet genoeg om een echte vraaggerichte aanpak te realiseren. De organisatie en financiering, de gangbare hulpverleningsconcepten én de professionele houding die hieruit voortvloeit – alles in de sector is primair op het bestaande aanbod georiënteerd.

'Mensen moeten hun eigen vragen blijven stellen, zonder dat die meteen vertaald worden naar een vorm van al beschikbaar aanbod', schreef Wibaut al in 1996. Maar in de praktijk krijgen instellingen nog te vaak een hulpvraag die wonderwel 'past' bij hun eigen arsenaal aan middelen. Oftewel: professionals blijven met mogelijke oplossingen binnen hun eigen kader. En hulpvragers die niet bij het aanbod passen, vallen buiten de boot.

Hoe de knelpunten op te lossen?

Doordat de *eigenlijke* vraag en het aanbod vaak slecht op elkaar aansluiten, ontstaat er wantrouwen en wederzijds onbegrip bij cliënten en professionals. De zogenaamde 'moeilijke bereikbaarheid' heeft dus niet alleen te maken met kenmerken van de doelgroep of met de aard van de hulpverlening, maar met de *interactie* tussen cliënten en hulpverlening. Hoe kunnen de knelpunten over en weer worden opgelost?

Een open benadering

Om 'moeilijke' jongeren te bereiken, is een open en onbevangen benadering van groot belang. Professionals dienen daarvoor inzicht te krijgen in de veronderstellingen, waarden en normen die hun eigen leven domineren en die hun denken en handelen beïnvloeden. En: ze moeten bereid zijn om dat wat in de eigen cultuur en beleving als goed, normaal en nastrevenswaardig wordt beschouwd, los te laten. Zo ontstaat een relatie die meer op samenwerking is gebaseerd. Als jongeren zich op deze manier serieus genomen voelen, zijn ze eerder gemotiveerd en valt er – letterlijk en figuurlijk – veel méér te bereiken dan hulpverleners voor mogelijk hielden.

Flexibele werkwijze

Professionals kunnen zich nog zo in bochten wringen om in te spelen op vragen en behoeften van cliënten – als de organisatie niet achter hen staat en hun geen mogelijkheden biedt, dan ontstaan er gevoelens van frustratie en onmacht. Wanneer regels en protocollen te strikt gehanteerd worden, kan de hulpverlening zich niet aanpassen aan de vraag van de cliënt. Van zo'n starre houding wordt iedereen de dupe die in gewoonten, normen en waarden ook maar enigszins afwijkt van de gemiddelde autochtone cliënt. Kortom: het vergroten van het bereik van doelgroepen vereist flexibiliteit bij de instellingen. Het zou bijvoorbeeld (financieel) mogelijk moeten worden om mensen in hun eigen omgeving op te zoeken en zo een vertrouwensrelatie met hen op te bouwen.

Samenhangend aanbod

Een vraaggerichte benadering sluit zo veel mogelijk aan bij de leefwereld van jongeren. Dit betekent dat de incidentele aanpak

1 Bakker e.a. 1998; Fortuin 1995; Goudriaan en Vaalburg, 1997

van afzonderlijke problemen losgelaten moet worden. Het uitgangspunt is namelijk dat de verschillende levensterreinen sterk met elkaar verweven zijn. De hulpverlening zal dus alleen effect sorteren als er zicht is op de *hele* situatie van cliënten, en de hulpverlening hierop aansluit. Problemen die met elkaar samenhangen, vragen om een samenhangend aanbod. En een meervoudige problematiek vraagt om een meervoudige benadering: beïnvloeding van de risicofactoren én van beschermende factoren, en interventies op alle niveaus.

Beter bereikbare instelling

Praten over 'moeilijk bereikbare doelgroepen' zet geen zoden aan de dijk. Het werken aan beter bereikbare *instellingen* in zorg en welzijn houdt een grotere uitdaging in, en levert meer resultaat op. Daarvoor is wel een ander denkkader, een andere werkwijze en misschien wel een andere mentaliteit nodig. Instellingen moeten kritisch naar zichzelf kunnen kijken. Maar ook beleidsmakers en financiers hebben in dit verband een belangrijke taak.

Good practice: hoe kan het óók?

In het volgende hoofdstuk vindt u zes goede praktijkvoorbeelden ter inspiratie: hoe krijg je vanuit een vraaggerichte houding, aansluitend bij de leefwereld van jongeren, in samenwerking met partners en via een laagdrempelige benadering *alsnog* toegang tot moeilijk bereikbare groepen? Let wel: ook in Almere, Duiven, Geldermalsen, Groningen, Hoorn en Zwolle gaat nog niet alles van een leien dakje. Maar hun aanpak levert wel degelijk successen op. Doe uw voordeel met hun ervaringen en neem gerust contact op voor meer informatie.

3 Good practice – toegang tot moeilijk bereikbare jongeren

Jongeren in het algemeen

Locatie en uitvoering

Doel van het project

De doelgroep(en)

Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol

De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn

Bereik onder de doelgroep

Toegepaste methode

Meet en Greet

Zwolle (aandachtswijk Dieze-Oost), door Travers

1. Jongeren in Dieze-Oost leren kennen door te onderzoeken:

- welke jongeren van 12 tot 17 in deze wijk wonen;
- hoe deze jongeren straks te bereiken zijn;
- hoe de doelgroep de volgende acht leefgebieden ervaart: scholing, gezondheid, vrijetijdsbesteding, arbeid, sociale omgeving, politie en justitie, woon/leefsituatie, financiën.

2. Jongeren kennis laten maken met het jongerenwerk.

3. De werkwijze van het jongerenwerk afstemmen op de resultaten van het onderzoek.

Jongens en meiden tussen 12 en 17 jaar, met wie moeilijk echt contact te krijgen was. Uit registraties bleek dat veel jongeren in aanraking met politie en justitie zijn geweest.

1. Het Gebied Beheers Team (GBT): politie, woningcorporatie, opbouwwerker en gemeente.

Deze partners worden betrokken bij het implementeren van de onderzoeksresultaten en de daaruit voortvloeiende hulpvragen. Het jongerenwerk kan na afloop van het onderzoek met hen samenwerken.

2. Andere netwerkpartners: Maatschappelijk werk, Sport Service, Bureau Jeugdzorg, GGD.

Jongeren in Dieze-Oost waren niet betrokken bij het voortraject, omdat er nog weinig of geen contact met hen was. Een proefenquête in Dieze-West (een vergelijkbare wijk, waar wél goede contacten met jongeren waren) bracht een kettingreactie teweeg, en plaveide de weg voor het onderzoek in Dieze-Oost.

Van de 92 jongeren (12-17 jaar) in Dieze-Oost zijn met het onderzoek 77 jongeren (84%) bereikt.

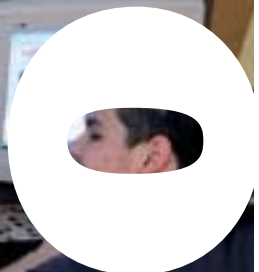
Mondelinge survey (= arbeidsintensief: contact leggen, observeren, doorvragen)

Ondersteunend:

- Literatuuronderzoek naar surveymethode, jongerenwerk, ontwikkelingsfase 12-17 jarigen, cultuurverschillen en multiculturele samenleving.
- Formulering probleemstelling en vragen op 8 leefgebieden (met hulp van de netwerkpartners). Uitgezonderd het gebied 'vrije tijd en opinie' ging het om gesloten en feitelijk gerichte vragen.
- Uitvoering van proefenquête in Dieze-West om de vragen op leesbaarheid, begrijpelijkheid en makkelijke invulbaarheid te toetsen en waar nodig aan te passen.
- Registratie via de gemeente: hoeveel en welke jongeren tussen 12-17 jaar wonen in Dieze-Oost?

W

N

	<ul style="list-style-type: none"> - Promotie van het enquêteonderzoek via flyers, het internet en (zo nodig) meerdere malen aanbellen voor een afspraak. - Uitvoering van enquête door middel van interviews (met inachtneming van zaken als: begrijpelijk formuleren, niet beïnvloeden, geen suggestieve vragen stellen, tegenover jongeren zitten en hen aankijken, interesse tonen, vragen goed opbouwen en (waar nodig) toelichten, herhalen en samenvatten). - Verwerking van enquêtegegevens via koppeling programma's Access en Excel (berekening van de percentages). - Opstellen van eindverslag met bevindingen. - Presentatie van bevindingen op Agogisch overleg en aan het Gebieds Beheer Team.
Succesfactoren	<p>1. De individuele benadering van de jongeren blijkt uitstekend te werken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jongeren die niet meewerkten aan het onderzoek worden nu ook bereikt, want vriendjes die wél meededen nemen deel aan activiteiten van het jongerenwerk; - het jongerenwerk is een vertrouwde en veilige omgeving geworden voor gesprekken, adviezen of tips; - jongeren zijn daarnaast nu onderdeel van het jongerenwerk. Enkelen van hen organiseren zelf activiteiten (en voeren die ook zelf uit). <p>2. Ondersteuning door de netwerkpartners zorgt voor draagvlak, en dat blijkt noodzakelijk om aan de wensen en behoeften van jongeren te kunnen voldoen</p> <p><i>Algemeen:</i> Voordat je iets met en voor moeilijk bereikbare jongeren doet, moet je ze eerst goed leren kennen én jezelf aan hen laten kennen.</p>
Informatiebronnen	http://www.historischcentrumoverijssel.nl
Contactgegevens	Michael Hullegie, Simon van Slingelandtplein 26, 8022 BJ Zwolle. telefoon: 06 - 50 62 52 24, e-mail: m.hullegie@travers.nl

Geidermalisen

Jongeren in het algemeen

De zoete inval

Locatie en uitvoering	Geldermalsen , door Ama Mual
Doel van het project	<ol style="list-style-type: none">1. Terugdringen van overlast door jongeren op twee locaties.2. Toeleden van deze jongerengroep naar tijdelijke accommodaties.3. De jongeren uit hun passiviteit halen en actief betrekken bij het traject naar een eigen accommodatie.
De doelgroep(en)	<p>Een groep van 50 jongeren van 18 jaar en ouder met als kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none">- gebruik en/of bezit van een auto en scooter;- veel gebruik van softdrugs en alcoholische dranken;- een deel van de groep draagt Lonsdale-kleding;- de jongeren zitten op school, lopen stage of werken overdag. <p>De jongeren waren 'moeilijk bereikbaar' omdat ze alleen <i>indirect</i> benaderd werden, en dan nog voornamelijk op hun overlast.</p>
Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol	<ol style="list-style-type: none">1. Gemeente Geldermalsen (commissie Samenleving, afdeling Gemeentewerken, college van B&W, beleidsambtenaren): regie, jeugdbeleid, financiën, wijziging bestemmingsplannen et cetera.2. Aanwonenden van de stationsomgeving: onderlinge afstemming met de jeugd.3. Netwerkers van de politie: aanspreekpunt openbare orde en veiligheid.4. De brandweer: voorschriften en vergunningen accommodatie.5. Notaris De Waal: formaliseren van rechtspositie (stichting).6. Twee actieve jongeren.
De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn Bereik onder de doelgroep	<p>Samen met een aantal bewoners namen zeven jongeren actief deel aan het eerste gesprek op het gemeentehuis (onder leiding van de wethouder).</p> <p>Aan het ingestelde periodiek overleg nemen structureel twee jongeren deel (naast drie direct aanwonenden, de jongerenwerker en een vertegenwoordiger van de gemeente).</p>
Toegepaste methode	<p>Stap 1: Leggen van contact tussen enerzijds de jongeren en anderzijds de opbouwwerker, de gemeente, aanwonenden en andere jongerengroepen.</p> <p>Stap 2: Creëren van een 'win-winsituatie', in eerste aanleg tussen gemeente en jongeren.</p> <p>Stap 3: Bestendigen en verbreden van de communicatie en de win-winsituatie.</p> <p><i>Enkele elementen van deze werkwijze:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- kaf van koren scheiden: die jongeren erbij betrekken die invloed hebben binnen de groep en die gemotiveerd zijn om zich ook voor het algemeen belang in te zetten;- verkennende dialoog tussen alle partijen op gang brengen;- korte- en langetermijnschetsen maken van het hele traject;- periodieke dialoog tussen jongeren en aanwonenden organiseren;- jongeren bewustmaken van de angsten van aanwonenden voor een jeugdaccommodatie op hun stoep;

	<ul style="list-style-type: none"> - structureel overleg met gemeente en politie instellen; - fysieke inzet voor (de inrichting van) tijdelijke accommodaties.
Succes- en faalfactoren	<ul style="list-style-type: none"> - Benader de jongeren op verschillende momenten van groepsvorming. - Laat de jongeren de gevolgen inzien van hun gedrag voor het leefgenot van de aanwonenden. - Haal jongeren uit de anonimiteit door hen verantwoordelijk te maken voor de realisatie van eigen doelen en wensen. - Laat de jongerenwerker een vertrouwd persoon worden (iemand die bekend is en waarop men vertrouwen kan) maar geen vertrouwenspersoon (met wie 'geheimen' worden uitgewisseld), anders belandt de werker in een spagaat - Ontwikkel 'short cuts' in de regelgeving van de gemeente, die het mogelijk maken om adequater in te spelen op vraagstukken uit de lokale samenleving. <p><i>Enige ervaren dilemma's:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is een groot verschil in tempo tussen de jongeren en de ambtelijke molens; traagheid in besluitvorming kan tot onvrede en demotivatie leiden. - Jongeren volwaardig deelgenoot maken van de samenleving is geen eenvoudige zaak. - Er zijn 'schemergebieden' in de relatie tussen bestuurders en burgers in plattelandsgemeenten. Doordat iedereen elkaar kent, kunnen individuele ervaringen (en emoties) een sterke rol spelen in beleids- en besluitvorming. Het is zaak het bestaan daarvan te kennen en dit in het jongerenwerk te verdisconteren. <p><i>Algemeen:</i></p> <p>Om duurzaam contact te maken met (Lonsdale-) jongeren moeten jongerenwerkers over hun eigen angsten, twijfels en vooroordelen weten heen te stappen.</p>
Contactgegevens	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeente Geldermalsen (Sector Samenleving), mevrouw M. Strijbos. E-mail: m.strijbos@geldermalsen.nl. Internet: www.geldermalsen.nl - Mozaïek welzijnsdiensten: De heer A. Mual. E-mail: a.mual@mozaiekwelzijn.nl. Internet: www.mozaiekwelzijn.nl

STREETWISE
BRUNNEN JOHANNESBACH HULLICH

STREETWISE

Jongeren in het algemeen

Streetwise

Locatie en uitvoering	Gemeente Duiven (Stichting Mikado, afdeling jongerenwerk, vanuit jongerencentrum Alpha)
Doel van het project	<ol style="list-style-type: none">1. Verhogen van veiligheid en veiligheidsgevoel.2. De jeugdoverlast beheersbaar houden door:<ul style="list-style-type: none">- het monitoren van overlast;- vroegtijdig signaleren en ingrijpen;- bestraffen van overtreders;- erbij betrekken van ouders.3. Jongeren stimuleren en begeleiden in het ondernemen van acties die hun maatschappelijke positie bevorderen.
De doelgroep(en)	<p>Een groep van 600 jongeren in de leeftijd van 10 tot 23 jaar. Veel van deze jongeren zijn vaak op straat, voelen zich niet thuis in het verenigingsleven, doen nauwelijks of niet aan sport, lijken weinig interesses te hebben en hebben vaak geen hobby's. Door die afzijdigheid zijn ze vaak moeilijk bereikbaar.</p> <p>Deze groep bestaat voor de helft uit risicojongeren, die moeilijk te motiveren en te corrigeren zijn.</p>
Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol	<ul style="list-style-type: none">- Melders van overlast- Ouders/verzorgers- Schoolbesturen- Vereniging van eigenaars- Winkeliersverenigingen- Sportverenigingen- Buurtverenigingen- Politie- De gemeente <p>Al deze partijen werken samen aan een prettig en leefbaar klimaat in Duiven.</p>
De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn	<p>Zij komen in gesprek met de ambulante jongerenwerker, die hen tot nadenken zet en/of stimuleert om aan een activiteit mee te doen. Ook werken ze mee aan gesprekken tussen jongeren en buurtbewoners.</p>
Bereik onder de doelgroep	<ul style="list-style-type: none">- Jaarlijks worden 350 jongeren bereikt. Van hen worden er 70 tot 100 gestimuleerd en begeleid in het opzetten van activiteiten op hun eigen leefgebied. Dit varieert van brieven schrijven naar de gemeente tot het organiseren van activiteiten in hun buurt.- Overlastmeldingen in 2005 met 10% teruggebracht t.o.v. 2004 (25 minder) en in 2006 met 30% t.o.v. 2006 (125 minder). Voor bepaalde plekken geldt een vermindering tot 0 meldingen.
Toegepaste methode	<p><i>De werkwijze bestaat uit drie elementen:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Het zoeken en vinden van contact met jongeren verloopt via signaleren, monitoren, stimuleren, coachen en doorverwijzen.2. Er wordt ook contact gezocht met de leefomgeving van jongeren: ouders/verzorgers, buurtbe-

	<p>woners, verenigingen en andere personen of instanties die stimulerend of juist belemmerend kunnen werken. In bepaalde situaties treedt de jongerenwerker op als intermediair of adviseur, bijvoorbeeld bij moeizame communicatie.</p> <p>3. Inzet van de netwerkpartners (instellingen of organisaties die op professionele basis werken met jongeren) van het jongerenwerk, zowel in de uitvoering als beleidsmatig.</p> <p>De jongerenwerker laat zich, bij zijn contacten met verschillende partners/actoren en de jongeren, leiden door een zogeheten flexibele 'judo-houding'. Dat wil zeggen dat hij 'meebeweegt' met wat er gebeurt en gebruikmaakt van de aanwezige krachten, in plaats van te blijven vasthouden aan eigen standpunten en inzichten.</p> <p>Bij het eerste contact met een groep jongeren wordt meteen uitgelegd wat Streetwise inhoudt en duidelijk gemaakt dat er ook met de politie wordt samengewerkt. Dit voorkomt dat de jongerenwerker in een 'spagaat' terechtkomt: enerzijds als projectmedewerker, anderzijds als jongerenwerker. Hij of zij wil een vertrouwd persoon zijn voor de jongeren, maar geen vertrouwenspersoon die 'geheimen' met hen deelt.</p>
Succes- en faalfactoren	<ul style="list-style-type: none"> - Ad hoc telefonische contacten en mailberichten tussen gebiedsagenten en jongerenwerker. - Het serieus nemen van overlastmelders door hen op de hoogte te houden van vervolgstappen na een melding. - De 'losse' houding van de jongerenwerker en de strengere aanpak van de politie vullen elkaar goed aan. - De verschillende rollen van de werker zoals 'voorwaardelijk' hulpverlener, bemiddelaar in conflictsituaties en gespreksleider of tussenpersoon. - Groepen jongeren worden verdeeld in vier categorieën: crimineel – overlastgevend – hinderlijk – acceptabel. De politie werkt met de eerste drie categorieën. Zo worden jongeren gemotiveerd om zich steeds meer richting 'acceptabel' te bewegen.
Informatiebronnen	Stichting Mikado, afdeling Jongerenwerk
Contactgegevens	Jongerencentrum Alpha, H. Ambaum (Sectorcoördinator Sociaal Cultureel Werk), telefoon: (0316) 265 721

Groeninge

Meiden in het bijzonder

Ariadne

Locatie en uitvoering	Groningen , door Stichting Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening (MJD) in opdracht van de gemeentelijke dienst (OCSW)
Doel van het project	De zelfredzaamheid en stuurkracht van risicomeiden bevorderen en hun daarvoor de nodige vaardigheden aanleren. Hiermee moeten zij binnen een jaar zelfstandig verder kunnen, of zij worden doorverwezen naar een vervolgtraject.
De doelgroep(en)	Meiden in de leeftijd van 15-23 jaar die een meervoud aan problemen hebben (op meer dan drie leefgebieden). Zij zijn meestal afkomstig uit onstabiele gezinssituaties, en dreigen zonder interventie af te glijden naar het criminele circuit en/of de prostitutie.
Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol	Stichting Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening (MJD) Groningen, de zelforganisaties, onderwijs (middelbare scholen), jeugdzorg en de GGD (voorlichting over SOA/AIDS) zijn nauw bij het traject betrokken. De begeleiding van de probleemmeiden is ondergebracht bij het stedelijk Straathoekwerk. De gemeente is partner geworden en heeft ervoor gezorgd dat het project Ariadne, dat via cofinanciering verloopt, nu in de reguliere werksoorten ingebed is.
De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn	Tijdens een intensief traject van acht maanden (plus maximaal twee maanden nazorg) worden de meiden door personal coaches begeleid op alle gebieden waar hulp nodig is. Samen met de meiden worden de doelen van het traject gesteld: hun behoeften zijn het uitgangspunt. Er is aandacht voor (het ontbreken van) het persoonlijke netwerk van de meiden. De meesten krijgen individuele hulpverlening; in sommige gevallen organiseren de meiden zelf activiteiten in groepsverband, dit om ook in contact te komen met andere meiden.
Bereik onder de doelgroep	Er zijn zoveel mogelijk allochtone meiden benaderd om deel te nemen. Zij zijn ondervertegenwoordigd in de hulpverlening en onttrekken zich voor een deel ook aan het oog van de professionele sociale infrastructuur rond deze groep. Aan het begin van het traject (april 2004) is bij iedere deelnemster een nulmeting gedaan. In totaal zijn 54 meisjes gescreend (helft allochtoon, helft autochtoon). Van hen bleven 21 zware gevallen over die voor het project werden geselecteerd. De nulmeting per individu is in een grafiek geplaatst, die vervolgens elke drie maanden werd geactualiseerd. Aan het eind van het traject (mei 2005) kon men aan de hand daarvan ook conclusies over de hele doelgroep van 21 trekken. Veel van de meiden zijn doorverwezen naar reguliere instellingen, voor het grootste gedeelte intern, bij de eigen organisatie.
Toegepaste methode	Naar aanleiding van het pilotproject Ariadne is een methodiek ontwikkeld speciaal voor hulpverleners die werken met 'risicomeiden'. Eigenlijk gaat het om een combinatie van bestaande methodieken. De vraag van de cliënt is bepalend voor wat er gebeurt. De meidenhulpverleners wachten niet af tot de meiden zichzelf aanmelden (of worden afgemeld) maar zoeken hen zelf op. Als een bepaalde methode niet werkt, wordt direct overgestapt naar een andere. Een belangrijk element is de preventiebenadering: als de meiden zelf geen hulpverlening willen, worden zij net zo lang (binnen hun eigen leefwereld) benaderd tot zij wél gemotiveerd raken om iets aan hun situatie te doen. Met kleine stapjes, steeds weer op huisbezoek, met inschakeling van het

	<p>gehele sociale netwerk, wordt contact gezocht met de cliënt.</p> <p>Samengevat: bij Ariadne ging het om een integrale aanpak, met een combinatie van vraag-gestuurd en outreachend werken, 'scharrelen' (presentiemethodiek), empowerment en een onorthodoxe werkwijze.</p>
Succes- en faalfactoren	<ul style="list-style-type: none"> - De integrale methodiek, waar een analyse op een aantal leefgebieden als basis dient. Deze inventarisatie vormt het uitgangspunt voor het begeleidingsplan en de prioriteiten daarin. - De samenwerking: zelforganisaties, onderwijs, jeugdzorg en de GGD zijn nauw bij het traject betrokken. Veel meiden hadden geslachtsziekten en een aantal was HIV-positief. De GGD heeft binnen een traject voor Antilliaanse meiden bijgedragen aan de deskundigheidsbevordering van de medewerkers. - De gemeente Groningen als regisseur. Het vervolg van Ariadne is nu dankzij de gemeente gegarandeerd. De ambtenaren kunnen het politiek bestuur op het succes van de aanpak wijzen en vragen daarvoor middelen ter beschikking te stellen. - De intensieve begeleiding. Deze is noodzakelijk voor een grotere groep meiden, maar is niet altijd realiseerbaar. - Maatwerk: de ene keer helpt het als je een Marokkaan bij een Marokkaan zet, terwijl je van de andere kant soms beslist geen Antilliaanse vrouw bij Antilliaanse vrouwen moet zetten.
Informatiebronnen	Eindrapportage Ariadne-project risicomeiden en Methodiek Ariadne, project risicomeiden.
Contactgegevens	Stichting MJD, dhr. R. Paulissen, e-mail: info@mjd.nl, telefoon (050) 312 61 23.

FOOTBALL

Meiden in het bijzonder

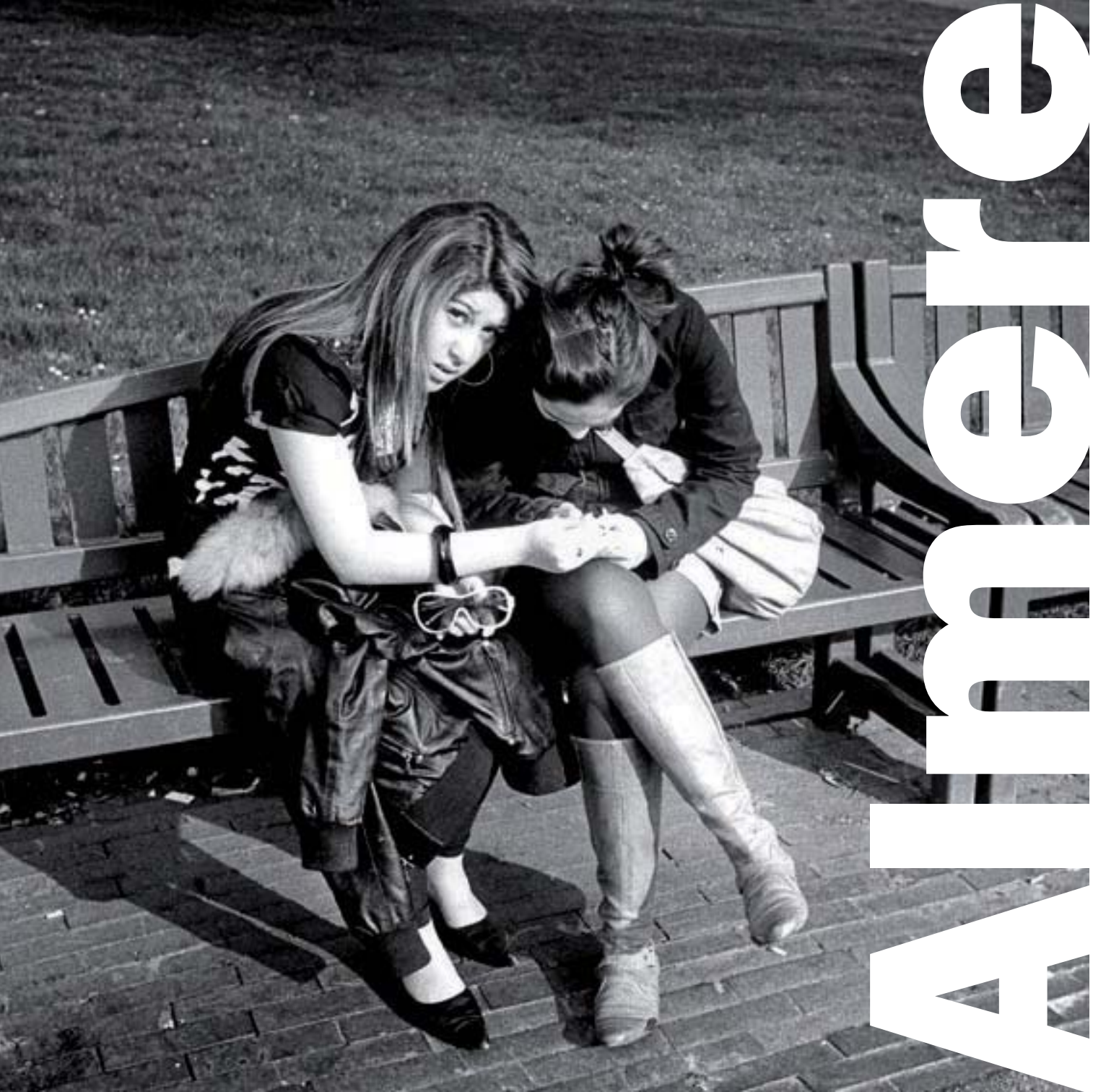
Wereldmeiden

Locatie en uitvoering	Hoorn , door Stichting Netwerk Hoorn bij Wijkcentrum de Grote Waal
Doel van het project	Méér Somalische, Turkse en Marokkaanse meiden bij het wijkcentrum Grote Waal te betrekken, om door deelname aan allerlei activiteiten hun zelfstandigheid te bevorderen.
De doelgroep(en)	Meiden van Turkse, Antilliaanse, Surinaamse, Nederlandse, Somalische, Marokkaanse en Japanse achtergrond in de leeftijd van 12 t/m 18 jaar. Deze groep meiden komt normaliter niet uit zichzelf naar het wijkcentrum, omdat ze niet weten dat het bestaat en er aan activiteiten kunnen meedoen.
Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol	Deze meidengroep is ontstaan uit het project PRIMA (uitbreiding jongerenwerk) van Stichting Netwerk, de organisatie voor welzijnswerk in Hoorn, waaronder dit wijkcentrum valt. De gemeente heeft de opdracht voor dit project aan Stichting Hoorn gegeven. Vanuit de gemeente is extra geld beschikbaar gesteld om meiden uit de eerder genoemde groepen te bereiken. Zo is STeM ontstaan, dat later Wereldmeiden ging heten. Omdat het doel vooral was om meiden te werven voor activiteiten van het wijkcentrum, waren geen andere samenwerkingspartners nodig.
De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn	In eerste instantie kwamen de meisjes voor de gezelligheid naar Grote Waal, maar nu nemen zij deel aan veel activiteiten in het wijkcentrum, zoals computerlessen en filmprojecten over tolerantie in de eigen buurt. Als vrijwilligers organiseren zij party's, waar zo'n 240 vooral allochtone jongeren op afkomen, voor het grootste deel moeilijk te bereiken allochtone meiden. De activiteiten zijn vanuit de behoeften van die meiden zelf samen met hen opgezet.
Bereik onder de doelgroep	Een aantal meiden uit de doelgroep kwam aanvankelijk op de wekelijkse inloop af, die bedoeld was om hun 'eigen plek te creëren en ze actief te maken'. Er kwamen 20 tot 30 meiden in de loop van een jaar. Dat het een specifieke meidengroep was vonden zij erg belangrijk, want zo konden ze in een veilige omgeving vrijuit spreken over allerlei gevoelige kwesties. Daarnaast deden zij vrijwilligerswerk en organiseerden zij diverse activiteiten voor de doelgroep (die zij immers van binnenuit kennen), zoals disco's, R&B-party's en graffiti-projecten. Die eenmalige activiteiten trokken meer meiden dan de wekelijkse inloop, al naar gelang hun interesse. Het project is inmiddels structureel ingebed.
Toegepaste methode	Onder leiding van de Marokkaanse jongerenwerkster zijn meiden op verschillende middelbare scholen in de pauze persoonlijk aangesproken. Na een goed gesprek werden ze geïnformeerd over de activiteiten die het wijkcentrum speciaal voor hen te bieden heeft. Daarnaast organiseerde het wijkcentrum inloopdagen voor de ouders, vooral gericht op de Somalische en Turkse moeders. Via broertjes en zusjes kwamen de jongerenwerkers ook in contact met de meiden. De ouders, vooral Marokkaanse, is het vertrouwen gegeven dat er tijdens de meidenactiviteiten geen jongens aanwezig zouden zijn. Tussen de jongerenwerkers en de meiden is een vertrouwensband opgebouwd, die positief werkt om samen activiteiten te organiseren.
Succes- en faalfactoren	- De inzet van een sociaal-cultureel medewerkster met een Marokkaanse achtergrond. Vanaf 2004 staat zij aan het hoofd van het project Wereldmeiden in Hoorn. De meiden zien haar als

een rolmodel. Zij probeert hun zelfstandigheid te bevorderen en verantwoordelijkheidsgevoel te ontwikkelen. Het resultaat is terug te zien in de schoolmotivatie: het merendeel van de groep heeft besloten een vervolgopleiding te doen.

- De gerichte 'outreaching' werving. Meiden werden persoonlijk aangesproken op de plekken waar zij samenkomen: op school, op straat, in het winkelcentrum en bij de bakker.
- Contact met de ouders. Om het draagvlak te verbreden, zocht de sociaal-cultureel werkster contact met de ouders van de meiden. Zo werden zij uitgenodigd aanwezig te zijn bij de verschillende activiteiten die hun dochters organiseren. Dat bleek een doeltreffende aanpak, vooral waar het de discoavonden betrof, die vaak tot middernacht duren. "Als de ouders zien dat alles keurig geregeld is, gaan zij met een opgelucht gevoel weer naar huis."
- De verschillende achtergronden in de groep: die versterken elkaar.
- De specifieke gerichtheid op meiden. Wanneer er jongens bij zijn, loopt het volgens de ouders heel anders. Bij Wereldmeiden kunnen de meiden zelf bepalen wat ze uiteindelijk gaat doen.
- De meiden zijn bewust gaan nadenken over hun rol in de samenleving. Ze zijn nu meer betrokken bij hun wijk en de maatschappij, en hebben het gevoel gekregen dat ze meer kunnen bereiken dan voorheen.

Informatiebronnen	Interview met de sociaal-cultureel werkster van wijkcentrum Grote Waal in Hoorn
Contactgegevens	Wijkcentrum Grote Waal: Fauzeia Akalai (sociaal-cultureel werkster), telefoon: (0229) 280 940, e-mail: f.akalei@netwerkhoorn.nl

A
l
i
e
r
e

Meiden in het bijzonder

Girls-exclusive

Locatie en uitvoering	Almer (Stad West en Haven) door De Schoor, welzijnswerk Almere
Doel van het project	Meiden uit verschillen etnische doelgroepen motiveren om hun weerbaarheid en assertiviteit te trainen. Dit gebeurt door deelname aan activiteiten, georganiseerd door de jongerenwerker van De Schoor.
De doelgroep(en)	Meiden van Turkse, Antilliaanse, Surinaamse, Nederlandse en Marokkaanse achtergrond in de leeftijd vanaf 13 jaar. Meestal zijn het jonge meisjes die te maken hebben met schooluitval en veel problemen in de thuissituatie, en meiden die overlast geven op straat en in (andere) openbare ruimtes. De meiden stromen niet via de reguliere weg in, omdat ze geen weet hebben van de mogelijkheden die het jongerenwerk hun kan bieden: signalering, informatie, advies of hulpverlening.
Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol	Het Jongeren Interventie Team (JIT), dat onder welzijnsstichting De Schoor in Almere werkt. Deze stichting signaleert, registreert en monitort alle jongerengroepen in een stadsdeel. Als onderdeel van De Schoor heeft het JIT zo inzicht in de structuur van (actuele) hinderlijke en overlastgevendende groepen op straat. Het team voorziet de basisinformatie van relevante details en deelt zijn expertise met de ketenpartners. In het JIT werkt een groot aantal beroepskrachten samen: jeugdagent, ambulante jongerenwerker, maatschappelijk werker, leerplichtambtenaar en een hulpverlener van Nieuwe Perspectieven (die jongeren naar werk of scholing kan begeleiden).
De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn	De meiden mogen zelf aangeven aan welke activiteiten zij behoefte hebben. Ze komen met eigen ideeën en initiatieven, waarna de jongerenwerker bekijkt of die binnen de mogelijkheden (animo, beschikbare ruimte en tijd) en het budget van het project passen.
Toegepaste methode	<p>In Almere definieert men risicogroepen als groepen die (kunnen gaan) zorgen voor overlast, groepen die dreigen slachtoffer te worden van geweld, seksueel misbruik, loverboys of groepen met jongeren die dreigen uit te vallen in arbeid en/of onderwijs. In de meidengroep ziet men dat de meiden én steeds jonger zijn én te kampen hebben met zwaardere problematiek. Meiden maken steeds vaker deel uit van de straatgroepen en beïnvloeden, in negatieve zin, het gedrag van de jongens. De ambulante jongerenwerkers gaan daarom de stad in (tijdens koopavond) en naar vindplaatsen zoals 'de hoek van de straat' om in contact te komen met deze meiden. Meestal gaat de (vrouwelijke) jongerenwerker op een groep meiden af en begint een praatje met hen. Ze probeert hun vertrouwen te winnen door hun het gevoel te geven dat zij als volwassene aan hun kant staat. Ze deelt haar visitekaartjes uit, en geeft aan dat de meiden haar elk moment kunnen bellen als ze haar nodig hebben. Ook mogen de meiden hun eigen telefoonnummer in haar mobieltje opslaan, zodat ze hen (zonder kosten voor de meiden) terug kan bellen. De jongerenwerkster gaat vraaggericht te werk: al pratend inventariseert ze de wensen en behoeften van de meiden.</p> <p>Ook via school, maatschappelijk werk, Nieuwe Perspectieven en de politie worden jongeren aangemeld. Voordat meiden gaan meedoen aan een activiteit, of begeleiding krijgen, is er een intakegesprek.</p>

	<p>De activiteiten – speciaal voor meiden – worden bewust niet in een jongeren centrum georganiseerd (slecht imago bij allochtone ouders), maar in een eigen ‘veilige’ ruimte die is ingericht als huiskamer. Als de meiden niet naar de activiteiten komen, wordt direct contact opgenomen met de meiden én hun ouders – niet ter controle maar uit interesse of bezorgdheid, zo benadrukt de jongerenwerker tegenover hen. Overigens houdt zij terdege de privacy van de meiden in acht, want vertrouwen is het sleutelwoord om in contact met hen te blijven.</p>
Succes- en faalfactoren	<p><i>Succesfactoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - De vrouwelijke jongerenwerker is een constante factor: ze organiseert en begeleidt de activiteiten al een aantal jaren. Doordat de meiden zich veilig voelen bij de jongerenwerker en de omgeving waarin zij samenkomen, is er weinig uitval. Ze kunnen hun verhaal altijd bij haar kwijt en krijgen de aandacht die ze thuis vaak ontberen. - Tijdens de weerbaarheids- en assertiviteitstraining is duidelijk zichtbaar hoe meiden groeien in hun ontwikkeling; ze gaan op zoek naar een baan of weer naar school. Er is een natuurlijk verloop onder de deelnemers, en meestal komen ze weer terug om over hun positieve ervaringen te vertellen. <p><i>Faalfactoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is vaak weinig tijd en geld beschikbaar voor méér activiteiten. - Het komt wel eens voor dat meiden terugvallen in hun oude situatie vanwege de druk vanuit de groep waartoe ze behoorden. - Sommige meiden worden door hun ouders (bijv.: strenge opvoeding) tegengehouden om mee te doen aan de activiteiten.
Informatiebronnen	Interview met een ervaren ambulant jongerenwerker van De Schoor
Contactgegevens	Welzijnswerk De Schoor, Ondernemend Welzijn, team Jeugd en Veiligheid. Contactpersoon: mevrouw Osnaath Steevensz, telefoon: (036) 527 85 00 / 06 - 46 10 88 71, e-mail: steevensz@deschoor.nl

4 Jongerenwerk – van oude stijl naar nieuwe stijl

Spanning tussen eisen en competenties

Het jongerenwerk maakt hectische ontwikkelingen door. Terwijl de samenleving complexer wordt, stellen gemeente en burgers steeds hogere eisen aan jongerenwerkers (zoals: dring de overlast door jongeren terug) en rekenen hen af op het resultaat. Tegelijkertijd wordt het jongerenwerk geconfronteerd met een groeiende diversiteit aan groepen die ze moeten zien te bereiken. Die eisen en opgaven staan op gespannen voet met de competenties en vaardigheden die je redelijkerwijs – op grond van hun opleiding – van jongerenwerkers mag verwachten. Over dit laatste bestaat overigens nog geen eenduidig beeld. Vandaar dat beroepsvereniging BV Jong, ABVA/KABO en Movisie op dit moment een landelijk functieprofiel voor jongerenwerkers ontwikkelen. In dit slothoofdstuk is de centrale vraag: waaraan moet het jongerenwerk anno 2008 voldoen om aan alle hooggespannen verwachtingen te beantwoorden? Welke competenties en attitude zijn er nodig om moeilijk bereikbare groepen tóch te bereiken? Daarvoor komen we eerst nog even terug (zie ook hoofdstuk 2) op dat ‘moeilijk bereikbaar’.

Moeilijk bereikbaar: van drie kanten

Achter het begrip ‘moeilijk bereikbare jongeren’ schuilt uiteraard *de realiteit van vele jongeren zélf* die tot deze categorie gerekend worden: zij melden zich niet gauw uit eigen beweging bij jongerenwerk en jeugdhulpverlening. Maar de moeilijke bereikbaarheid zit hem zeker óók bij deze *voorzieningen* zelf. Zo missen ze nogal eens de randvoorwaarden en competenties waar het veeleisende jongerenwerk anno 2007 om vraagt. Zaken als geldgebrek en capaciteitstekort, een onvoldoende vraaggerichte instelling, achterblijvende vaardigheden en weerstanden onder het personeel (bijvoorbeeld: ‘koudwatervrees’ om met allochtone jongeren te werken) beperken de toegankelijkheid van het jeugdwerk.

Daarnaast zijn er *omgevingsfactoren* die de benadering door het jongerenwerk bemoeilijken. Het volgende fragment uit ‘Moeilijk bereikbare jongeren in het Utrechtse uitgaansleven’² biedt inzicht in jongerengedrag in de context van wijk en stad:

‘De meeste geïnterviewde jongeren blijven door de week thuis en beperken het uitgaan tot één avond per week. De Utrechtse binnenstad heeft daarbij, met name in het weekend en op koopavonden, een sterke aanzuigende werking op hen. Vooral voor de oudere jeugd uit de wijken is de binnenstad op deze dagen aantrekkelijk, onder meer doordat de wijkvoorzieningen de laatste jaren minder zijn geworden. Jongerenavonden in buurthuizen zijn wegbezuinigd en steeds meer jongerencentra worden gesloten omdat ze moeilijk beheersbaar zijn. Bovendien zijn ‘soosavonden’ bij jongeren vanaf veertien jaar niet populair meer. Daarbij komt dat de jeugd steeds mobieler wordt, waardoor ze minder gebonden is aan de eigen wijk. De Utrechtse binnenstad wordt dan ook steeds vaker bezocht door jongeren uit minder centraal gelegen wijken en randgemeenten. Eenmaal in de binnenstad zijn ze vrijwel onbereikbaar voor het sociale vangnet uit hun eigen buurt: ouders, leraren en het wijkwelzijnswerk.’

2 Imar Faasen, Hans Verbraeck, Richard Braam; *Moeilijk bereikbare jongeren in het Utrechtse uitgaansleven*, Centrum Voor Verslavingsonderzoek / Universiteit van Utrecht, Utrecht 2003. Te downloaden van: www.drugresearch.nl.

De doelgroep in kaart: een marketingbenadering

Een eerste vereiste voor jongerenwerkers bij het benaderen van moeilijk bereikbare jongeren: breng de doelgroep in kaart, volg ontwikkelingen *binnen* de groep en plaats die in een maatschappelijke context. Naast jongeren die zich zichtbaar in de fysieke ruimte bewegen (een buurt, een wijk, de stad) zijn er 'minder aanwezige' doelgroepen, zoals allochtone meiden, die beschermd worden opgevoed. Zij kunnen bijvoorbeeld geworven worden via de moeders die deelnemen aan vrouwengroepen, via huisbezoeken en via mond-tot-mondreclame. (In een project van Stichting Wijkwelzijn Zuid in Enschede werd hiervoor een Turkse meidenwerkster aangesteld.)

In haar verslag van een workshop 'Child Consumers'³ pleit Nanda Sanders (ZonMW) voor een marketingbenadering:

'Het blijkt dat kinderen grote invloed hebben op niet alleen (de merken van) producten die ze zelf kopen en die voor hen worden gekocht, maar ook op grote uitgaven die in een gezin worden gedaan. Via allerlei marketingstrategieën en –onderzoek weten grote commerciële bedrijven heel goed wat de jeugd wil en hoe zij hen kunnen verleiden tot, in dit geval, aankoopgedrag van hun product. Zij kennen hun doelgroep! Het intrigeert me waarom het voor het verkopen van 'de gezonde boodschap' zo veel lastiger is. Waarom maken we niet veel meer gebruik van de tools van de marketing om aan te sluiten bij de jeugd om zo ook de gezonde boodschap 'te verkopen'? Commerciële organisaties kunnen veel meer geld besteden hieraan, akkoord, maar deze principes kunnen we natuurlijk goed gebruiken voor het aanzetten van de jeugd tot gezond gedrag. Bovendien: als we dit zo belangrijk vinden, waarom maakt een overheid dan niet veel meer gebruik van de mogelijkheden die het heeft?'

Jongerenwerk: oude stijl vs. nieuwe stijl

Het jongerenwerk ontkomt er niet aan zich in te stellen op de 'nieuwe tijd': complexere samenleving, hogere eisen aan het resultaat, meer diversiteit in doelgroepen. Waarin verschilt het jongerenwerk 'nieuwe stijl' nu wezenlijk van de 'oude' aanpak? Om te beginnen staat, net als in andere branches, de klant of cliënt centraal. Dit betekent dat de instelling niet langer uitgaat van het eigen aanbod, maar zich richt op de vraag en behoefte van de jongere. Hierbij is ook een gedegen afstemming en samenwerking met andere ketenpartners vereist, zoals het Algemeen Maatschappelijk Werk, jeugdhulpverlening, scholen, politie en gemeente. Deze ketensamenwerking veronderstelt bovendien een meer integrale aanpak, met een samenhangend aanbod dat alle betrokken disciplines bestrijkt. Verder dient het jongerenwerk aan de volgende algemene randvoorwaarden te voldoen:

- Een accommodatie die toegankelijk en aantrekkelijk is voor jongeren;
- een coördinator, een ambulante jongerenwerker en een accommodatiegebonden jongerenwerker: fte's in overeenstemming met het potentiële aantal te bedienen jongeren en de zwaarte van het werk (bijvoorbeeld: met aandacht voor specifieke groepen jongeren en/of problemen);
- voldoende geld en andere middelen voor activiteiten.

Van de *individuele* jongerenwerkers nieuwe stijl wordt een meer zelfstandige, proactieve en 'outreachende' werkwijze verwacht. Zij krijgen dus meer eigen verantwoordelijkheid, en dat vraagt weer om een andere benadering door de leidinggevenden: niet

³ Nanda Sanders nam deel aan de workshop 'Child consumers - getting the balance right between protection and empowerment' tijdens het congres 'Future Europeans: the right start in life for children and young people in Europe', 9 en 10 november 2005, Brussel.
Zie ook: www.nizw.nl/Docs/Internationaal/Jeugd/Future%20Europeans%20-%20NS.doc

dirigeren maar coachen. Bij deze nieuwe structuur en stijl van werken horen ook nieuwe competenties. Jongerenwerkers zal vaker gevraagd worden ontwikkelingen te volgen en intern te rapporteren, probleemanalyses en omgevingsanalyses te maken. Daarnaast worden zij geacht activiteiten met en voor jongeren te organiseren, processen te volgen en – in zekere mate – méé te besturen: bijvoorbeeld door bouwstenen te leveren voor het gemeentelijke jeugdbeleid en adviserend op te treden. Kortom: jongerenwerkers nieuwe stijl zijn geen eilandjes binnen hun organisatie, maar staan samen met hun ketenpartners midden in de lokale samenleving. Waarbij ze uiteenlopende taken verrichten: van zeer concreet en dicht bij de jongeren zelf, tot het meer abstracte niveau van analyse en strategie.

Jongerenwerk oude stijl versus nieuwe stijl⁴

	Oud	Nieuw
Strategie / structuur	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodgericht • Disciplinegericht • Lappendeken 	<ul style="list-style-type: none"> • Vraaggericht • Ketenbenadering • Geïntegreerd
Stijl van leiding / systemen	<ul style="list-style-type: none"> • Dirigent • Voorschrijvend / controlerend 	<ul style="list-style-type: none"> • Coach • Zelfsturing bevorderend
Competenties / cultuur	<ul style="list-style-type: none"> • Disciplinegericht • Eilandencultuur 	<ul style="list-style-type: none"> • Procesgericht • Taakcultuur

Vacatures – van grofmazig tot verfijnd

Uit een korte inventarisatie van vacatures in het jongerenwerk⁵ blijkt dat de functieprofielen voor jongerenwerkers – taken, vereiste ervaring, opleidingsniveau – tussen gemeenten vaak sterk verschillen. In de ene vacature worden de functievereisten vrij summier of grofmazig beschreven, bijvoorbeeld als ‘affiniteit in het werken met jongeren’ en ‘kennis van de jeugdcultuur’, terwijl een andere juist tot in detail ingaat op diverse werkvormen en de bijbehorende competenties. Ter vergelijking geven we hier twee voorbeelden uit de praktijk.

Voorbeeld 1

Wij zoeken een enthousiaste jongerenwerker, die:

- op verantwoordelijke wijze kan werken;
- aandacht heeft voor de ontwikkelingsfase van jongeren;
- creatief, flexibel, stimulerend en groepsgericht is.

⁴ Bron: R. Heine, J. Dinjens en H. Geleen, PPT-presentatie 22 maart 2007, ‘Competentieprofiel en personeelsbeleid Jongerenwerk Zuid-Limburg (Hoogenschool Zuyd). Project kwaliteitsimpuls professioneel jongerenwerk Zuid-Limburg.

⁵ Zie onder andere de recente website: <http://vacaturesjongerenwerk.web-log.nl>

Voorbeeld 2

Voor deze functie nodigen wij kandidaten uit die:

- beschikken over een afgeronde HBO-opleiding;
- in staat zijn zelfstandig activiteiten voor en met jongeren op te zetten en uit te voeren;
- uitvoering kunnen geven aan ambulante jongerenwerk;
- kennis hebben van en affiniteit hebben met jongeren(culturen);
- creatief en ondernemend zijn;
- in staat zijn om functionele contacten met jongeren en hun omgeving op te bouwen en te onderhouden;
- affiniteit hebben met moderne vormen van publiciteit en het werken met computers;
- het jongerenwerk profileren naar de doelgroep en externe partners;
- effectief gebruikmaken van expertise en diensten van collega's, collega-instellingen en netwerken;
- actief kennis kunnen nemen van relevante ontwikkelingen en hierdoor nieuwe mogelijkheden kunnen creëren;
- controle houden op de voortgang en haalbaarheid van de gestelde doelen en deze waar nodig bijstellen.

In deze twee profielen klinkt duidelijk de tegenstelling door tussen het jongerenwerk 'oude stijl' en het jongerenwerk 'nieuwe stijl'. Bij het eerste ligt de nadruk op het organiseren van activiteiten en kennis van de sociale kaart, de leefwereld van jongeren en de diverse jeugd(sub)culturen. Het tweede profiel gaat echter vele stappen verder: de aanwezige kennis moet methodisch worden ingezet – om functionele contacten met jongeren en hun omgeving op te bouwen en die te onderhouden. En waar van de jongerenwerker in de eerste vacature kortweg verwacht wordt dat hij of zij 'creatief, flexibel, stimulerend en groepsgericht' is, plaatst de tweede vacature de vereiste competenties in een brede context: jongerenwerk profileren, samenwerken met collega's en collega-instellingen, maatschappelijke ontwikkelingen volgen en nieuwe mogelijkheden creëren, voortgang en haalbaarheid controleren en bijstellen.

Van afwachtend naar *outreaching*

Bestudering van recente vacatures voor jongerenwerkers leert dat de functieprofielen op een aantal punten sterk uiteenlopen:

- 1) Van een traditionele rol voor jongerenwerkers – vanuit het eigen aanbod organiseren van activiteiten voor jongeren – tot een vraaggerichte en zelfs *vraaggestuurde* benadering: met en voor en dóór jongeren!
- 2) Van (latent) aanwezige kennis en affiniteit van en met jongeren en jongerencultuur tot een meer analytische en verfijnde, direct inzetbare expertise met uiteenlopende groepen jongeren.
- 3) Van een 'afwachtend' jongerenwerk ('we zijn er voor iedereen') tot een *outreaching* werkwijze: in staat en bereid zijn om actief met jongeren in contact te treden, ze in te delen in subgroepen (ook 'pellen' genoemd) en deze binnen de accommodatie te halen.
- 4) Van accommodatiegebonden werken tot het actief deelnemen aan diverse netwerken (hangjongerenoverleg) én het beïnvloeden van het gemeentelijke jongerenbeleid. Dit past in het inzicht dat instellingen samen moeten werken in de keten, interdisciplinair om zowel preventief te kunnen werken (tijdig signaleren van problemen) en in te kunnen spelen op complexe, gelaagde problematiek van jongeren, gezin en omgeving.

Een meidenwerker: bijzondere vereisten

Vacatures in het meidenwerk vermelden meestal dezelfde taken en functie-eisen als de algemene profielen van jongerenwerkers. Logisch, want in beginsel gaat het ook om hetzelfde werk. Daarnaast vereist het werken *met* en *voor* meiden echter nog enige bijzondere kenmerken en competenties. Zo behoort de meidenwerker altijd een vrouw te zijn, die qua afkomst bij voorkeur representatief is voor de meidenpopulatie in de desbetreffende stad. Verder dient zij specifieke kennis te hebben van meidenhulpverlening en van de doelgroep risicomeiden (inclusief sociale kaart), vooral gericht op afkomst en etniciteit. Andere belangrijke (extra) vereisten: het kunnen werken aan *empowerment* van meiden, een netwerk opbouwen in buurt en stad, trends kunnen signaleren in de leefwereld van meiden. Ten slotte wordt van meidenwerkers in het bijzonder verwacht dat ze informatie van meiden, bijvoorbeeld over de problemen in hun leefwereld, vertrouwelijk behandelen.

Dat het werken met moeilijk bereikbare (allochtone) meiden om enige bijzondere kenmerken en competenties vraagt, maken de volgende citaten uit een vacature voor een meidenwerker duidelijk:

Meidenwerkers zijn zelf het instrument in het meidenwerk. Om met meiden te kunnen werken aan bijvoorbeeld (seksuele) weerbaarheid en empowerment, moet een meidenwerkster allereerst zelf stevig in de schoenen staan. De positie van waaruit meidenwerkers kwetsbare meiden moeten motiveren, ondersteunen en begeleiden is vaak heel geïsoleerd. Daarom voelen meidenwerkers een sterke behoefte zich eens aan een ander te kunnen spiegelen en op zichzelf te leren reflecteren. Loslaten, grenzen stellen en alert zijn op je eigen denkbeelden zijn ook onderwerpen waar meidenwerkers graag aan willen werken. Meiden weten beter invulling te geven aan hun vrije tijd (winkelen, koken, thuishangen), maar deze activiteiten zijn niet competentieversterkend. Met name allochtone meiden worden van huis uit weinig/niet gestimuleerd talenten te ontwikkelen. Activiteiten zijn naar binnen gericht en gericht op de zorgtaak van vrouwen. Als meidenwerker moet je je richten op empowerment/talentontwikkeling van meiden. Vraag wat ze leuk vinden en vertel hen welke talenten je in ze ziet.

Interculturele competenties

In de afgelopen decennia is Nederland een sterk multi-etnische samenleving geworden, met een groeiende diversiteit aan jongerenculturen. Een deel van de 'moeilijke bereikbaarheid' van sommige groepen zit hem in culturele verschillen die overbrugd moeten worden. De 'bijdetijdse' jongerenwerker dient daarvoor over een aantal interculturele competenties te beschikken. Deze zijn grotendeels onder de noemer 'invoelingsvermogen' te scharen. Tjin A Djie, transcultureel systeemtherapeut, noemt vijf (deel)competenties die voor een goede gespreksvoering en een vruchtbare dialoog van belang zijn⁶:

1. Kennis van de eigen culturele bagage (vaderlandse en regionale geschiedenis, persoonlijke (familie)geschiedenis, normen en waarden, religie, et cetera).
2. Kennis van andere culturen en de effecten van migratie (zijn het wij- of ik-culturen, matriarchaten of patriarchaten, wat zijn de belangrijkste tradities en religies, welke veranderingen brengt migratie teweeg?)
3. Weten waar je ongemakkelijk van wordt: wat zijn je eigen heilige huisjes?
4. Kunnen wisselen van perspectief, en het creëren hiervoor van een 'veilige' plek.
5. Je bewust zijn van verborgen dimensies, blinde vlekken in de dialoog.

⁶ K. Tjin A Djie (2006). Uit: *Supervisie in de transitionele ruimte*. Bewerkte lezing tijdens Caleidoscopia: perspectiefwisseling in tijd, plaats en ruimte, Amsterdam 17 maart 2006.

Onder dat laatste punt valt ook: het bewust zijn van machtsverschillen. Meestal is er immers sprake van een dominante cultuur, waaraan *positieve* kenmerken worden toegekend, tegenover andere culturen, waaraan *negatieve* kenmerken worden toegekend. Professor Shadid, hoogleraar interculturele communicatie aan de Universiteit van Tilburg, zegt hierover:

Het is onvermijdelijk dat in contact met andere culturen mensen de eigen cultuur als uitgangspunt nemen, alleen al om de simpele reden dat ze meestal niet over andere maatstaven beschikken. Wanneer sommige aspecten van andere culturen in zulke situaties als negatief worden beoordeeld – zonder rekening te houden met de context waarin en de omstandigheden waaronder deze zijn ontstaan – is er sprake van ethnocentrisme. Ethnocentrisme is universeel en ligt aan de basis van het proces van sociale categorisering via welke mensen hun sociale omgeving in termen van 'wij-' en 'zij-'groepen indelen, en waarbij aan eerstgenoemde meer positieve eigenschappen worden toegekend. Met andere woorden, ethnocentrisme is menseigen en is tot op zekere hoogte onvermijdelijk. In deze visie is het echter wel mogelijk, om een lage mate van ethnocentrisme te hebben, maar het is onmogelijk om in het geheel niet-ethnocentrisch te zijn (vgl. Gudykunst 1994, 77 e.v.; Tajfel 1982).⁷

Tot slot: in de communicatie met mensen van een andere cultuur, is het eens te meer van belang om stil te staan bij wat communiceren eigenlijk *is*. In feite gaat het om een proces waarin mensen betekenissen uitwisselen, via verbale én non-verbale codes. Deze codes berusten op afspraken die in een bepaalde groep of samenleving gemaakt zijn, en die mensen zowel via socialisatie als via persoonlijke ervaringen overnemen. Zij gebruiken de codes om de eigen bedoelingen, gedachten, gevoelens en ideeën kenbaar te maken en om die van anderen te interpreteren.

Tussen cultuur en communicatie bestaat een onlosmakelijke wisselwerking:

Communicatie is tegelijkertijd dé voorwaarde om tot een gemeenschappelijke cultuur te komen, alsook een onderdeel van die cultuur. Cultuur kan alleen via communicatie van de ene naar de andere generatie overgedragen worden en geleidelijk veranderen. Anderzijds ontwikkelen zich unieke communicatiestijlen als onderdeel van iedere cultuur (Oomkes 1991, 156).

⁷ W. Shadid, *Interculturele communicatie*. Verschenen in: Penninx, R., H. Münstermann en H. Entzinger (red.): *Etnische minderheden en de multiculturele samenleving*, Groningen, Wolters-Noordhoff, 1998, pp. 137-168 (www.lamin.nl/Interculturelecommunicatie.html)

5 Tot slot – tips voor jongerenwerkers

Jongerenwerk in het algemeen

- *Ga outreachend te werk*

Outreachend betekent niet alleen ‘de straat opgaan’ of ‘op de hoek gaan staan’, maar ook: de diverse vindplaatsen van jongeren bezoeken. Bij meiden kan dat via de ouders of vriendinnen zijn, maar ook op koopavond. Zorg ervoor als jongerenwerker zo vaak mogelijk op die plekken aanwezig te zijn – daarmee word je een ‘vertrouwd gezicht’. Heb naast de fysieke ruimte oog voor het internet als vindplaats. Ook een eigen site die (qua taal en beeld) uitnodigend, toegankelijk en laagdrempelig is, kan ‘moeizame’ contacten dichterbij brengen.

- *Verken de vraag van jongeren*

Het uitzetten van een enquête op vindplaatsen – bijvoorbeeld door de jongeren zelf – is hiervoor een goede manier. Peil met de enquête of het huidige aanbod aansluit bij de belevingswereld van jongeren. Blijf bij het invullen aanwezig om hier zo nodig bij te helpen, via veldobservatie extra kwalitatieve informatie te verkrijgen, en erop toe te zien dat zoveel mogelijk formulieren volledig worden ingevuld.

- *Houd oog voor diversiteit in het team*

Naast de juiste competenties en vaardigheden dient het jongerenwerk ook oog te hebben voor de etnisch-culturele achtergrond en sekse van de werker. Vooropgesteld: of een allochtone jongerenwerker al dan niet beter in staat is allochtone jongeren te bereiken dan een autochtone, is een achterhaalde discussie. Het gaat om een combinatie van factoren, waarbij de vereiste competenties centraal staan. Echter, toegankelijkheid van een organisatie houdt ook in dat deze herkenbaar is voor de jongeren: als de samenleving divers is, dient de organisatie daarvan een afspiegeling te zijn. Daarmee biedt ze jongeren, in hun identiteitsontwikkeling, de mogelijkheid zich te spiegelen aan de persoon van de jongerenwerker, die dan als rolmodel dient. Maar let wel: het kan ook zijn dat een Turkse jongere in Twente zich wil spiegelen aan een autochtone jongerenwerker uit Twente, en een autochtone jongere uit Hendrik-Ido-Ambacht aan een Marokkaanse jongerenwerker uit die plaats. Bovendien is het onmogelijk om affiniteit en kennis te hebben van alle etnische (sub)groepen en culturen. Kortom: een divers samengesteld team van jongerenwerkers is het meest wenselijk.

- *Benut de kracht van de groep*

Benut de kracht van de groep waarin jongeren met elkaar omgaan, uitgaan en hangen, als ingang voor het agogische werk. Dezelfde aspecten die bij negatief, overlastgevend gedrag tot negatieve resultaten leiden, kunnen ook in een positieve, constructieve richting door de jongerenwerkers worden benut: activiteiten binnen en buiten het jongerenwerk, projecten in de buurt, een ruimte of plein opknappen, et cetera. De meest succesvolle preventieprojecten in het uitgaansleven zijn *peer*-groepprojecten, waar de medewerkers outreachend werken.

- *Kies een eigentijds medium*

De keuze van het medium is belangrijk bij het bereiken van jongeren en het overkomen van je boodschap. Ga hierbij te werk volgens de marketingprincipes. Eigentijdse lesmodules of internet zijn geschikter dan leerboeken of gedrukte folders. Moeilijk bereikbare jongeren worden het best bereikt op evenementen waar de boodschappen zijn verpakt in sport, spel, muziek en workshops. Zie ook: www.keesie.nl

- *Baseer boodschappen op feiten*

Vermijd in het werken met jongeren waarschuwingen, moraliserende en waardeoordelende uitspraken. Baseer de boodschap op feitelijke informatie.

- *Nuanceer het geëxperimenteer*

Jongeren 'experimenteren' graag. Dat kan lastig zijn, maar heb niet de pretentie dat gedrag te kunnen voorkomen. Neem tegenover hun geëxperimenteer liever een genuanceerde en (waar mogelijk) relativerende houding aan.

- *Volg systematisch het proces*

Doorloop het werkproces Ambulant jongerenwerk: voor- en veldonderzoek > contact leggen met de groep > analyse van verzamelde informatie (feiten) > diagnose > plan van aanpak > uitvoering > evaluatie > verantwoording en advies. Stichting Jong Rotterdam biedt training en coaching bij dit proces:

<http://www.jip.org/prof/WerkprocesAmbulantJongerenwerk.pdf>

- *Neem de tijd voor evaluaties*

Ten slotte: trek voldoende tijd uit voor proces- en effectevaluaties van het project. Dat blijkt in de praktijk van grote waarde bij de ontwikkeling van nieuwe, meer efficiënte en doeltreffende projecten en activiteiten.

Meidenwerk in het bijzonder

- *Geef meiden een eigen plek*

Een jongerencentrum heeft een jongensimago, en dat valt vaak slecht bij ouders van meiden (en ook wel bij meiden zelf). Zorg daarom in het meidenwerk liever voor een eigen huiskamer of lounge waar ze 'veilig' en vertrouwelijk kunnen praten en bezig zijn.

- *Werk met roots-gerelateerde projecten*

Meiden van allochtone afkomst houden zich soms bezig met hun land van herkomst (c.q. dat van hun ouders) en zoeken daar een vorm voor. Verbind activiteiten aan hun 'roots', zodat ze hun afkomst beter begrijpen en voor zichzelf een plek kunnen geven – belangrijk voor de ontwikkeling van hun identiteit.

- *Benader de meiden via MSN/e-mail*

Omdat meiden na school meestal thuis zijn, zitten ze vaak achter de computer druk te MSN'en en e-mailen. Daardoor kan het ook voorkomen dat ze een activiteit vergeten. De simpele oplossing: stuur de meiden via MSN/email een reminder en vraag of ze die dag naar de groep komen!

- *Neem gadgets voor hen mee*

Meng je op straat in vriendinnenclubjes en deel kleine cadeautjes uit, daar zijn meiden dol op. Bovendien geeft die aandacht hun het gevoel dat de meidenwerker hen belangrijk vindt. Dat wekt vertrouwen en is een goede basis om toegang te krijgen en door te praten.

- *Zet het meidenwerk op de kaart*

Bij veel instellingen wordt nog altijd weinig aandacht besteed aan (risico)meiden en hun problematiek. Deze groep is namelijk vaak niet als zodanig zichtbaar of hoorbaar. Geef de stille noodsignalen door en zet het meidenwerk nadrukkelijk op de kaart bij je instelling!

Interessante websites

www.keesie.nl

Keesie is een communicatie-, advies- en reclamebureau gespecialiseerd in het bereiken van de jeugd en haar omgeving

www.jongerenprojecten.nl

www.interculturelecommunicatie.nl

Website van prof. dr. W. Shadid

www.jongerenwerk.nl

Stichting Jong Rotterdam, gespecialiseerd in jongerenwerk

www.jongamsterdam.nl

http://jongerenwerk.startkabel.nl

Startpagina voor het jongerenwerk

www.jongerenwerker.nl

De website van BVjong

www.Nji.nl

Nederlands Jeugdinstuut

vacaturesjongerenwerk.web-log.nl

Site met vacatures binnen het jongerenwerk

www.stade-advies.nl

Toekomst voor de jeugd

www.mogroep.nl

De MO groep, brancheorganisatie van het Welzijn

wetten.overheid.nl

Website waarop ook de Welzijnswet te vinden is

www.forum.nl/peerpower/index.html

Colofon

Uitgave

FORUM – Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling
Postbus 201
3500 AE UTRECHT
www.forum.nl

Samenstelling

FORUM:

Charly Behoekoe
Benjamin Brown
Fernando Miguel Fernández
Mostapha El Madkouri
Tanja Rambhadjan-Bhoendie

Redactie

Frans van der Heijden, Amsterdam

Foto's

Mladen Pikulic
Hollandse Hoogte (p. 26, 35)

Illustratie

Casper Gijzen

Ontwerp en lay-out

Urban Perception

Drukwerk

Joh. Enschedé

FORUM

INSTITUUT VOOR
MULTICULTURELE
ONTWIKKELING

FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling, zet zich in voor een samenleving waaraan alle burgers – ongeacht religie, sekse, huidskleur, politieke voorkeur of seksuele geaardheid – kunnen, willen en mogen deelnemen op basis van gelijkwaardigheid, eigen verantwoordelijkheid en met respect voor onderlinge verschillen. Het instituut ontsluit wetenschappelijke kennis en relevante inzichten voor maatschappelijke actoren op het brede terrein van integratie. FORUM voegt hieraan waarde toe door de veelheid aan netwerken en ervaringen in de samenleving als informatiebron te gebruiken. FORUM zet kennis en inzichten om in toepasbare methodieken en producten. FORUM treedt actief in contact met strategische samenwerkingspartners (zoals adviesorganen, universiteiten, gemeenten, provincies, jongerenorganisaties, werkgevers, vakbonden). Voor meer informatie: www.forum.nl.